

DE POSTRIJDER

DER PROVINCIE LIMBURG

WEEKBLAD VERSCHIJNENDE ELKEN ZATERDAG

BUREAU & REDACTIE:
DRUKKERIJ COLLÉE
REGULIËRENWAL (Stenderpoort)
— TONGEREN —
Posttek. N° 84855. — Telefoon 12.

AANKONDIGINGEN.

Prijs per regel fr. 1,00
Tusschen Allerlei en Provincie-
nieuws, volgens overeenkomst.
KLEINE AANKONDIGINGEN:
Van 1 tot 4 regels fr. 3,50
Elke regel meer fr. 0,75

De Tien Geboden

De wereld is, sedert den oorlog, een weg opgaan, die uitgelopen is op ongeluk, op onrust en op ellende. Men meende inderdaad dat de Tien Geboden konden gemist worden, omdat zij duizenden jaren oud zijn. En zoo is men het moerlandsche leven ingegaan, gedreven door twee vreesen: 't keld en 't genot, Mammon en Venus!

En waar is de onbedachte wereld op uit gekomen omdat de Tien Geboden « versleten » waren? 'k Heb het u daar even gezegd. En gelooven moogt ge 't, willen of niet, omdat ge toch oogen hebt om te zien en ooren om te hooren.

Maar veronderstellen wij eens dat de Tien Geboden Gods niet meer bestonden. Een afgrijselijke inzinking zou volgen!

Doorstreep het eerste gebod en laat toe dat iedereen zijn eigen God zij. Dan komen wij opnieuw in het Pantheon van het heidense Rome met zijn 30.000 afgoden, dan verinken wij in een diepere zedeloosheid dan deze der dieren. Want eer zal een volk leven zonder lucht en een visch zonder water dan de menselijke ziel zonder God.

Doorstreep het tweede en het vierde gebod en laat toe dat al de straatkinderen vloekend de vuist tegen God opheffen. Kan, na het neerhalen van het goddelijk gezag, het menscheijk gezag reent blijven? En waar men geen eerbied meer heeft noch voor de ouders, noch voor de wetten, waar 't gegeven woord van geen tel meer is, kan daar nog spraak zijn van beschaafde menschen? Of moet men dan niet veeleer spreken van « ene massa, die met de zwep van een dwingeland moet getuiven en in toom gehouden worden »?

Doorstreep het derde gebod en schaf den eeredienst en de Zondagrust af. Dan staat ge voor het ononderbroken werk, dan fluiten de fabrieksmaschinen elken dag zonder uitoorsluiting. Zouden wij daarmee geen jak op onze schouders laden, zwaarder dan dat der Hellen van Sparta?

Genoegheeren en economisten verstandens wat zagen of besloten ligt in het onbehoorlijk van den Zondag als rustdag, en in de leer van de H. Kerk, die voorschouwt dat zelfs de rijksten verplicht zijn te werken, maar dat ook de armsten recht hebben op rust. En welk een zegen is 't, dat de Zondag door Godverzegening dient te vierd te worden en dat ten minste op die heilige oogenblikken de ziel van den mens, afgehold door den dagelijkschen strijd naar de hoogte opvaart!

Doorstreep het vijfde gebod. Wie zal dan nog gerust op straat durven gaan, zelfs bij klaren dage? Waar zal het leven nog vrij zijn en waar zal men geen bandieten vinden?

Doorstreep het zesde en negende gebod, kondigt de vrije liefde af, en na een tiental jaren, zult ge op aarde geen menscheijke gezichten meer zien.

Doorstreep het zevende en tiende gebod en als bij de wilde dieren zal er een roofoorlog ontstaan onder de « menschen » om elkaars geld en goed te ontroeven.

Doorstreep het achtste gebod, dan betrouwt geen man nog zijn vrouw en geen moeder schenkt nog geloof aan het woord van haar zoon.

De mannen der « vrije gedachte » mogen zeggen wat ze willen; de heiligheid van het verpande woord, de eerbied, het geluk der gezinnen en de voorspoed van de volkeren dat alles staat in de Tien Geboden en niemand zal het er kunnen ontwischen.

Als men tegenwoordig den erbarmelijken toestand en de toekomst der samenleving overweegt, dan beangt een angstige onzekerheid den geest. 't Is overal een tasten in het duistere, een onderdrukken van haat en beven voor opstand, een zoeken naar nieuwe levenswettigheden. Doch, als men aan het verleden denkt en aan de reeds doorstane rampen, dan heeft men nog geen reden om den moed te laten zinken. De christene samenleving, leert ons de geschiedenis heeft al grotere plagen doorgemaakt. Doch wil men verbetering aanbrengen, dan luistert men eerst en vooral naar de oude vermaning: « Wilt gij tot het leven ingaan onderhouden de geboden ». (Evan-gelie S. Matth. XIX, 17).

Dit kan letterlijk en overdrachtelijk verstaan worden. Zoals hooger aangevoerd, is het onderhouden der tien geboden ook onmisbaar om het aardsche leven tot een voor de menschen draagbaar lot te maken.

De Oorlog in Ethiopië (Abyssinië)

De tallooze berichten zijn niet klaar.

Welk is de toestand van den oorlog die thans volop in gang is tusschen Italië en Ethiopië?

Dit is de vraag die ons herhaaldelijk door dagbladlezers en radio-luisteraars gesteld wordt, omdat men de berichten al te tegenstrijdig vindt.

We zullen dus trachten dien toestand eenigszins duidelijk op te maken. Vooreerst moeten we opmerken, dat er tot nu toe niets in de gebeurtenissen, die we beleven, in tegenspraak is met hetgeen we over de spanning tusschen Italië en Ethiopië hebben medegedeeld. Het is het « een Italiaansch » aanval gekomen, ofschoon men tot het laatste oogenblik wel kon meenen dat Mussolini zijn bedreigingen slechts benuttede om groter toegevingen te bekomen. Helaas de oorlogsgroes, aangevuld door een economische toestand zonder uitkomst, heeft Italië in een groot avontuur medegesleept.

Italië kondigt overwinningen aan. Waar...

Zonder oorlogsverklaring is Italië Ethiopië binnengevallen, en de eerste gevechten hebben plaats gehad.

Die gevechten bracht in de overwinning aan Italië, op heel de lijn, kondigen de officiële berichten aan. Inderdaad dat is zoo.

Maar dat is niet alles. In die eerste gevechten kan men reeds (en aaudduidig zien hoe het verder verloop van den oorlog zal zijn) inzien g en onvoorziena belangrijke verwickelingen en andere wending aan de gebeurtenissen geven.

Drie opmarschen.

En de eerste gevechten hebben plaats gehad. De Italianen hebben de grens van Ethiopië overgeschreden in het Noorden, en namen er Adoua in; ten Oosten, dichtbij de Franse kolonie van Somaliland (hoofdplaats Djibouti) overvonden de Italianen den berg Moussa Ali en ten Zuid-Oosten marscheerden zij langs de rivier Wabi Schebelle uit Italiaansch Somaliland, op Ethiopië binnen.

De aanval op Adua.

Van deze drie opmarschen, verdient voor het oogenblik alleen die uit het Noorden de aandacht te wettoudden.

Inderdaad na de grens van Ethiopië ten Z van Asmara overschreden te hebben, kwamen de Italianen voor de stad Adoua waar de Ethiopiërs hardnekkig weerstand boden.

De Italiaansche verwachtingen.

De Italianen hadden verwacht dat zij spoedig zouden voorwaarts geraken. Op 3 October middelen de dagbladcorrespondent uit hun hoofdkwartier: « Ofschoon de bevolking door de wilde lussen van de Zwetsche en Belgische militaire adviseurs steeds meer geschikt voor den guerrilla-oorlog is geworden, hebben de Ethiopiësche troepen nog maar een flauwe notie van de verschrikkelijke uitwerking der moderne wapenen, en zullen in den beginne groote verliezen lijden. Dan voegt deze correspondent eraan toe, dat het Italiaansch opperbevel alle middelen in het werk stelt om zoo spoedig mogelijk een succes te boeken.

Vergelijking met den tegenstand van Luik in 1914.

En hoe verliep zulks?

Een Belgisch officier te Addis Abeba verpleekt de eerste aanvallen der Italianen die teruggeslagen werden met den heroïekken tegenstand dien de Duitschers tegen hun verwachting in te Luik ontmoetten. En om de gebeurtenissen waaraan met die voordien herinnerd wordt betere te beschetsen geven wij verder een typisch uittreksel uit het groote werk van Gabriel Hanotaux, over de Geschiedenis van den Wereldoorlog 1914-1918. Keizer Willem had aan zijn vertrouwelingen verklaard, terwijl hij met zijn hand en slag door de lucht gaf: « Zóó zal ik door België haantrekken! » Maar dat was nu eenmaal niet zoo, want de Duitschers stielen op een hardnekkigen tegenstand.

De weerstand van Adoua.

Elke vergelijking gaat mank want de weerstand van Adoua kan niet met de grootste worsteling rond Luik van de Augustusdagen 1914, op een lijn gesteld worden. Maar toch.

De Italianen wilden een spoedigen uitslag hebben, zoals hooger gezegd. Hun opmarsch begon op Donderdag 3 October en zij raakten reeds dien dag slaags voor Adoua. Volgens de laatste berichten van Italiaansche bron werd de stad eerst Zondag middag genomen, en naar andere berichten bood ze tot 's avonds 6 dezer weerstand. Dat maakt vier dagen.

Aan degenen die zulks niet lang vinden, dient herinnerd dat de Italianen spoedig voor de stad moesten sijn, want ze liet

slechts op 15 kilom. van de grens der Italiaansche kolonie, en volgens een bericht dat de Postrijder afgedrukt heeft waren de Ethiopiërs op 30 kilom. van de grens teruggetrokken, ten einde onafgebroken te vermijden.

Daarbij de Italianen benuttigden vliegtuigen en andere moderne wapenen om de Ethiopiërs te bastoken. En het was vooral op het blikkensucces zijner moderne bevoering dat Mussolini rekende.

Iier blijkt hij door illusie verblind te zijn geweest. Immers de Italiaansche berichten kondigen aan dat de Ethiopiërs 600 dooden en gekwetten zelden gehad hebben in de gevechten rond Adoua. Dat is minder dan de moorddadige werking van de moderne strijdmiddelen moest doen verwachten. Maar een verklaring hiervan is dit feit: De Italianen b kennen dat de ten gevolge van de terreinomstandigheden hun zwaar geschikt niet of weinig konnen in actie brengen. En ondanks alle verbliffende berichten over nieuwe oorlogsvindingen blijft het kanon nog immer het gevaarlijkste aanvalswapen.

Kortom de eerste opmarsch der Italianen, ondanks de zeevierende betoogingen van Rome, ondanks de aankondiging van verdere opmarsch naar Assoom en Adigrat, — die even dicht of dicht bij de grens liggen dan Adoua, — dat alles blijft m. i. ver Leenden de Italiaansche verwachtingen. Te meer daar ze zelf ook ernstige verliezen geleden hebben, zoals men naderhand zal vernemen.

Niet wonder dan dat de Italiaansche afgezant te Londen, M. Grayli, bezoek bracht aan het ministerie van buitenlandsche zaken, en er naar verlied nieuwe voorstellen tot onderhandeling deed, waarna 't getwijfeld met den nieuwen toestand rekening gehouden werd.

Weer niet als na de eerste aanvallen der Duitschers op de Luikse forte, van 4 tot 9 Augustus 1914, op dezen laatsten dag vrede voorstellen aan België gedaan werden, die afgewezen werden, zoals het behoorde.

De beslissing van den Volkenbond te Genève.

Inmiddels bracht de Commissie van zes leden, door den Volkenbond aangesteld, verslag uit voor het Comité der Dertien, waardoor Italië verantwoordelijk verklaard wordt voor verbreking van het Pakt van den Volkenbond. Deze beslissing wordt, ondanks protest van den verbogewordiger van Italië, bij oonparigheids stemmen, aangenomen.

De voorzitter herinnerde daarna dat het Comité der Dertien de oorlogvoerende uitnodiging de wapens neer te leggen n. De vertegenwoordiger van Ethiopië verklaarde dat hij ten dienste stond van den Raad van den Volkenbond om de vijandelijkheden te doen ophouden. Daar Italië niet antwoordt, moet de Volkenbond overgaan tot het nemen van sancties of strafmaatregelen tegen den overtreder van het Pakt van den Volkenbond. Deze overtreder volgens hooger vermeldde beslissing is Italië.

Deze voor dit land ontbrekende beslissing is meer dan het verlies van een veldslag of van een vestingwerk. Het verder verloop der gebeurtenissen zal dit wel toonen. G.S.

BIJZONDERE BERICHTEN OVER DEN OORLOG IN ETHIOPIË.

De hierna volgende berichten brengen bevestiging van ons algemeen artikel over den toestand.

De Italiaansche opmarsch. Nuchtere vooruitzichten.

De « Jour » voortdurend uit Addis Abeba dat de Negus bij het overschrijden van de grens door de Italianen Ras Seyoom beval terug te trekken en de tegenpartij Adoua te laten bezetten.

Dij militaire medewerker van het « Petit Journal » berekent, dat de Italiaansche troepen, op zijn vroegst, niet eerder dan binnen honderd dagen, dat is de duur van het droge seizoen, te Addis Abeba kunnen zijn.

Daarbij werd geen rekening gehouden met tegenstand van de Abessiniërs. In geen geval kunnen in zoo korten tijd de wegen worden aangelegd.

De auto's, zoo belangrijk voor de bevoorradig, kunnen dus niet meekomen, behalve die met rupsbanden, welke weliswaar geweldige hoeveelheden benzine verishnden.

Volgens een correspondent van den Parijzer « Matin » te Addis Abeba, hebben er 6000 Abessiniësche soldaten gestaan in de sectoren waar de Italianen doortrokken. Zij kunnen dus niet 6000 dooden en gewonden verloren hebben, gelijk de Italianen voorgaven. Hun verliezen zouden de honderd niet te boven gaan.

De lessen van het gevecht bij Adoua.

De speciale correspondent van de « Daily Herald » bij de Italiaansche troepen in Eritrea, schrijft o. a. : « Mussolini's soldaten hebben al gauw vastgesteld, hoe gemakkelijk het is voor de krijgslieden uit Denakili, die gewend zijn

aan de bergen, zich vrijwel onzichtbaar te maken.

Verkeners van de voorhoede zaten plotseling in een zee van vuur uit geweren, die voor het bloote oog onzichtbaar waren.

Na dit de oorlogsmist weggedreven is van het gebombardeerde Adoua, is het mogelijk de gebeurtenissen van de laatste dagen in een enigszins juist perspectief te zien.

Ras Seyoom, de Abessiniësche bevelhebber, heeft den Italianen een overwinning gedaan gedaan, welke de Italiaansche geestelichting machtig heeft aangevuld, maar die, gezien in het koude licht van militaire inspanning, zeer eenzijdig is.

De Italianen, die in twee richtingen verspreid waren, hielden het plan, Adoua in een « star » van staal te omsingelen, tot dat Ras Seyoom met zijn defensieve leger in de val zat.

In plaats dat Ras Seyoom in deze val gevallet is, is hij nu terug in de zorgzuldig uitgekozen verdedigende stellingen op een lijn welke de gaping tusschen Makah en de heilige stad Aksoom overbrugt.

Door zijn Denakili krijgslieden in het gevecht te brengen, vlak voordat hij Adoua ontbramde, heeft hij zijn strijdkrachten handig uit de omsingeling onttrokken en is nu, met de gewichtige versterkingen, die optrokken, zelfs een grooter gevaar voor de Italianen dan tevoren.

Te Adoua miste Ras Seyoom zijn voornameste wapen voor aanval en verdediging, nl. bewegelijkheid en deze heeft hij door de Italiaansche overwinning terugs gekregen.

Dit is de militaire betekenis van den toestand, die nu door het gebul der Italianen begint heen te dringen.

Aan het Noordelijk front zullen de Italianen van nu af aan vaststeken zijn van het initiatief, dat hun tot nu toe verzuimd heeft in de campagne te overheerschen.

Het land, waardoor zij zullen moeten optrekken, maakt het opstellen van moderne formaties vrijwel onmogelijk en zij zullen moeten op een vijand die ten slotte in staat is om partij te trekken van zijn natuurlijke behendigheid.

Hoeveel zijn er gevallen?

De correspondent van de « Daily Chronicle » te Rome, meldt aan zijn blad: « De wets, naar aanleiding van den val van Adoua, heeft plaats gemaakt voor nuchtere overredingen over hetgeen hij gekost heeft.

Het oeden zijn voor de overwinning gevallen? » is de vraag, die van lip tot lip gaat. Het officiële stilzwigen versterkt slechts men's oordeen. In officiële kringen geeft men toe dat de officieel gezins van zelf is gegaan. De koppen in de nieuw-Hollands kruiden: « De dooden van den vijand tellen duizenden ». Maar er is nog geen nieuws van de Italiaansche oorden.

De krachtige houding, welke Genève aannemt, verneert de onuitgesproken vrees van Italië.

Voor Italiaansche gesaten sijndet de verovering van Abessinië met Adoua. Het gevecht, dat de campagne zal voortduren, hoe wel de Italiaansche eer gewroken is, heeft gemaakt, dat de natie een houding aannemt van ternooerslagen apathie.

De fascistische overheden, partijorganisations, omroep en pers loopen over van de geestdrift van de oorlogskoorde, maar laten na mee te denken wat het land wil weten.

Verleden Maandag heeft de Duce op de eerste uitgevaardigd, waarbij hij zijn toestemming gaf tot het verschijnen van de overwinningsnummers van de bladen. Deze moesten voor 12 uur 's middags verschijnen en op deze wijze de natie van Italië's zegen op de hoogte stellen. De laatste negen jaren hebben op Maandagmorgen nooit bladen mogen verschijnen.

Het Britsche gezantschap te Rome maakte deze week weder dan indruk in staat van beleg te verkooren; een detachement van 500 man bevaakt het gebouw. Het Abessiniësche gezantschap is eveneens bewaakt.

De weerstand van Luik

Grootere dan door de Duitschers verwacht in (Augustus 1914).

De weerstand van Luik had niet alleen voor resultaat de groote opmarsch door den Duitschen legerstaf uitgedacht — en van welks uitslag voor een groot deel de verassing afhing — met enige lagen te vertragen. Die weerstand veroorzaakte ook in Duitschland een onbetwistbare emotie. Een aanval die zoo goed voorbereid, zoo prachtig en met zulke verschrikkelijke wapenen georganiseerd was stiet op taaien weerstand en vergde van de Deutsche legers de ernstigste opofferingen.

Keizer Willem, naar men beweest, had aan zijn vertrouwelingen verklaard, terwijl hij met zijn hand een slag door de lucht gaf: « Zoo zal ik door België haantrekken ». (Verhaal van W. L. Courtney in One Campaign around Liège bij J. M. Kennedy). En dat was nu eenmaal niet zóó! De Belgische weerstand was ernstig; de Belgische soldaat, zoals generaal Lemay verklaard had was op de hoogte zijner reputatie gebleven. (G. Hanotaux, Hist. de la Guerre de 1914, t. III, p. 266).

Oudheidkunde.

OP BROEKBERG TE TONGEREN.

Romeinsche wegebouw. — In onze vorige nota gaven we eenige bijzonderheden oopens het uitzicht van het terrijn, voorheen en nu, op den Broekberg. Men dient hierbij vooral op het oog te houden dat de Romeinen voor het aanleggen hunner wegen, het terrein doorgaans benuttigden zooals het was zonder het te nivellieren. Zij deden wel iets, doch in omkeerde zin van hetgeen wij doen: Zij hoogden het terrein aan waar het zijn hoogtekammen had. Zoekende werd het uitzicht over heel de baan op het ongelijke hebe en speldten de onregelheden, die zich op de baan vormden, door de rechte weg. Men raadplege hiervoor de grondige studie van Van der Riet, Anciennes chaussées romaines de Belgique, 1851, p. 72. Cf. Grenier, Archéologie gallo-romaine, VI, p. 281, Paris, 1914.

Nivellering van Broekberg. — Het am te zeggen dat het een anomalie zou zijn de nivellering van den Broekberg in het Romeinsch tijdvak te verplanten, overigens en zijn bewijs genoeg de aantooning dat deze nivellering een modern werk was. Onder menchen verhalen dat ze dit werk nog zag in 1859; toen men zou een bij de uitvoering van dit werk kunnen dateren met de vondsten die gedaan werden. Op den Busselischen steenweg bij het lügen der beledingshuis naar het huis nr. 15 vond men op 1,70 m. diepte een geldstuk van de stad Aken uit 1599; wat hooger op, naar Broekberg toe op dezelfde diepte een geldstuk van twee centimen van Leopold I uit 1859; tegenover de Canalstraat, op een diepte van 2 meter kwam een pot in pleister, met daarin een scherfje in glaswerk, uit het midden der 19e eeuw of van lateren datum, voor den dag. Men vond ook in Canalstraat, tegenover huis nr. 4, een stukje glaswerk en een gedeeltelijk glasplaatje van niet meer dan zes-tien jaar oud alweer op een diepte van 2 meter. Hier en ook hooger op Broekberg tot aan den steelringel, vindt men vooral een aanvulling van zwarten humusgrond, die ons het zoo nuttige hulpmiddel van de terreinvoors voor datering der vondsten verschaft.

De Romeinsche voerwegen, die vooral in het bovengenoemde van Broekberg te overzeer straat aanwezig zijn, konden zich in den grond bevinden die aangevoerd werd, om de nivellering te doen. Nochtans, in 1899 met en meer dan 2 meter diepte kon men dit anders zijn. En tegenover Keyverstraat in 50 meter lager moest men bij bouwwerken veel diepte dan de hollen der tranchee van de groote riool dalen. Wij hebben zelf het uitgraven der fundamente van een paar huizen hier bijgewoond. Nadat men op de diepte van 1,50 m. gekomen was moest men nog bezonpden plaatsen om de constructie te verzekeren. M. Mithien (Christians, bouwmeester, voorzeker de ons, bij het bouwen van het tegenwoordige schoolgebouw, dezelfde moeilijkheden ontmoet te hebben.

De groote onbruiksmuur. — Men moest den groeten onbruiksmuur op Broekberg doorsnijden. Hij bevindt zich inderdaad onder den middelmuur der huizen 43 en 44 en onder den gesluis van het tegenoverliggende huis nr. 46. Een kijkschouw is hier aangebracht, die zich op 1,20 m. ten Oosten van de richting-lijn van den onbruiksmuur bevindt. In den Noordwand dezer schouw ontdeekte men vanaf 1,50 m. diepte, sporen van muurwerk, en op 3 m. lag er af luss de baan, zwak in den Noordwand der tranchee van brok naar in kalk en silex op dezelfde diepte van 1,50 m. Het werk was beperkt aan den kant van de Zuidzijde der baan. Het was slechts een muurtje, behdende 0,40 m. dikte, tempiet in verband staat met de afbraak in de kijkschouw van 11. Onder de zoor is hier hoewel niet afbraak die uitgevoerd werd, merkten we slechts een onkelien parmentsteen op. Het resultaat is dus negatief; tenzij juist dit negatieve resultaat de afplussing aan de hand doet. Inderdaad het is mogelijk dat op deze plaats een onbruiksmuur stond, waarvan dan de drempel lueer ligt dan de bodem der tranchee. Dit zal niet bevreemden, indien men dekt aan de hooger aangegeven diepte der aanvullingen op Broekberg.

Een kiezelsog. — Deze voorstelling wordt zelfs waarschijnlijk, indien men bedenkt dat men op groote lengte onder het Zuidzijdje der baan een kiezal heeft ontmoet. Deze kiezal was niet dik voor de huizen 86, 88 en 90 voorbij de Canalstraat naar Mulken toe, maar hij was veel belangrijker op de helling naar de stad toe, voor de huizen 84, 82, 80, 78, 76, 74 enz. Voor het huis 78 bv. nam hij de diepte in van 1,10 m. tot 1,65 m., voor nr. 74 de diepte van 1,45 tot 2,05 m. enz. Het gezede Zuidzijdje heeft hier voor nr. 78, een breedte van 3 m. tusschen de straatorduur en den deuringang, en op meer dan 4 m. breedte was de kiezal in goeden staat.

De kiezal werd ook gevonden bij de huizen 24 en nr. 8 (schol). Hier werd hij eerst bereikt op de diepte van 2,10 m. en verdwijnt hij, omdat hij zich Zuidwaarts

Leest en verspreidt

"De Postrijder"

Het oudste blad van Limburg!